

ĮTRAUKTIES PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMO GAIRĖS MOKYKLOJE (ĮTRAUKTIES PRINCIPŲ GAIRĖS)

„Įtraukusis ugdymas – kokybiškas ugdymas kiekvienam mokiniui, tai labai aiškiai atsispindi Geros mokyklos koncepcijoje. Įtraukijį ugdymą tikslinga sieti su personalizuotu kiekvieno mokinio ugdymu, atitinkančiu kiekvieno vaiko ugdymosi galias ir poreikius. Įtraukusis ugdymas apima ugdymo turinio, mokytojų rengimo, pagalbos mokiniui, mokytojui, mokyklai, vertinimo, ugdymo organizavimo sritis.

Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymąsi reglamentuojantys teisiniai dokumentai sudaro palankias sąlygas kiekvienam mokiniui ugdytis pagal jų poreikius ir galimybes bendrojo ugdymo mokyklose, užtikrinant švietimo pagalbą, lygias galimybes ir ugdymosi prieinamumą.

Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija (2006), Europos Tarybos numatyti strateginiai teisingumo švietime įgyvendinimo uždaviniai skatina visose šalyse diegti inkliuzinio švietimo politiką. Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra, kaip pagrindinė Europos Sąjungos organizacija, siekianti tobulinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių švietimo politiką bei ugdymo praktiką, rekomenduoja, kad tarptautinės politikos direktyvoms diegti reikia sistemingo duomenų rinkimo ir jų analizės, įrodymų, kuriais būtų vadovaujama įgyvendinant atitinkamas įtraukiojo ugdymo plėtros nuostatas ir uždavinius.

Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra siūlo inkliuzinio ugdymo kokybės skatinimo principus, kurie labiau pritaikomi mokyklos lygmeniui:

1. Pagarba mokinių nuomonei. Mokinių, jų tėvų ir artimųjų, organizacijų, besirūpinančių neįgaliųjų asmenų teisėmis, nuomonių turėtų būti paisoma, ypač priimant sprendimus.
2. Aktyvus mokinių dalyvavimas. Visiems mokiniams sudaryta galimybė aktyviai dalyvauti mokyklos ir vietos bendruomenės gyvenime.
3. Teigiamos mokytojų nuostatos. Visi mokytojai turėtų turėti teigiamą požiūrį į visus mokinius ir norą bendradarbiauti su kolegomis.
4. Mokytojų įgūdžiai. Visi mokytojai turėtų išsiugdyti įgūdžių, reikalingų veiksmingam visų mokinių ugdymui, atsižvelgiant į kiekvieno poreikius.
5. Lyderystė mokykloje. Mokyklų vadovai turėtų teigiamai vertinti darbuotojų ir mokinių skirtybes, skatinti kolegialumą ir inovacijas.
6. Įvairių žinybų paslaugų dermė.

LR Švietimo įstatyme (2011) akcentuojama, kad Lietuvoje inkliuzinis ugdymas yra svarbiausias švietimo sistemos politinis siekis. LR Švietimo įstatyme akcentuojama, kad ugdymo prieinamumas – tai galimybė mokytis saugioje, tinkamoje edukacinėje aplinkoje, kurioje kiekvienas ugdomas pagal jo galimybes, poreikius bei polinkius.

Lietuvoje įstatymų lygmenyje akcentuojama politinė valia įgyvendinti inkliuzinį ugdymą.

LR Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. XII-745 Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje patvirtintas „Vaikų įtraukties mokytis ir įvairiapusio ugdymo 2017–2022 metų veiksmų planas“ 2017 m. birželio 27 d. Nr. V-527, kuriame siekiama sustiprinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų įtrauktį į švietimą, didinant specialiųjų poreikių asmenų švietimo paslaugų poreikio patenkinimą.

2013 metais buvo patvirtinta Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, numatanti esminius švietimo pokyčius, kurie dera su Lietuvos pažangos strategija Lietuva 2030. Lietuva kartu su kitomis demokratinėmis valstybėmis įgyvendina įtraukiojo ugdymo principus pereidama nuo mokyklos – visiems, prie mokyklos – kiekvienam. Mokslinėje literatūroje ir Lietuvos švietimo dokumentuose vartojamos dvi tapačios sąvokos – inkliuzija ir įtraukimas. Lietuvoje iš pradžių įsivertino iš anglų kalbos perkelta sąvoka inkliuzinis ugdymas, tačiau Lietuvos kalbos komisijai rekomendavus, siūloma vartoti lietuvišką sąvoką įtraukusis ugdymas.

Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kokybiško ugdymo užtikrinimas

Įtraukųjį ugdymą galime laikyti procesu, kuriame atsižvelgiama į socialinę, kultūrinę ir mokymosi įvairovę ir remiamasi veiksniais, padedančiais nustatyti bei šalinti kliūtis mokymuisi ir dalyvavimui švietime. Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūros dar 2012 m. parengtame Inkliuzinio švietimo mokytojo profilyje apibrėžtos keturios esminės vertybės, kuriomis turėtų remtis mokytojai, dirbantys inkliuzinėje švietimo sistemoje. Tai – *pagarba mokinių įvairovei, skirtybes laikant galimybėmis ir ištekliais*, kuriais grindžiamas kiekvieno mokinio ugdymasis, pagalba kiekvienam mokiniui, puoselėjant aukštus lūkesčius dėl kiekvieno mokinio pasiekimų. *Bendradarbiavimas ir darbas komandoje* bei *asmeninis profesinis tobulėjimas*, prisiimant atsakomybę už mokymąsi visą gyvenimą, vadovaujantis principu, jog mokyti reiškia mokytis. Remiantis Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūros pozicija, svarbiausia įtraukiojo ugdymo sistemų vizija yra užtikrinti, kad visų amžiaus grupių besimokantiems asmenims kartu su bendraamžiais vietos bendruomenėje būtų suteiktos prasmingos ir labai kokybiškos švietimo galimybės.

Rekomenduojame paskaityti:

- [Salamankos deklaraciją dėl specialiųjų poreikių asmenų ugdymo, UNESCO 1994 The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education, UNESCO, Paris, 1994](#)
- [Neįgaliųjų teisių konvencija](#)
- [Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra](#)
- [Agentūros pozicija dėl įtraukiojo ugdymo sistemų](#)
- [Mokytojų rengimas inkliuziniam švietimui. Inkliuzinio švietimo mokytojo profilis, ESUPA 2014m.](#)
- [Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, ŠMM švietimo aprūpinimo centras, 2014](#)
- [Iššūkiai mokyklai: inkliuzijos link. Švietimo problemos analizė ŠMM. 2012, birželis Nr. 6 \(70\) ISSN 1822-4156 \](#)
- [Mokslo leidinys. Specialusis ugdymas.](#)
- [Inclusive education for learners with disabilities. Study. European Union, 2017](#)
- [Structural indicators for inclusive systems in and around schools / Analytical Report. European Union, 2016](#)
- [Evidence of the Link Between Inclusive Education and Social Inclusion: Literature Review, 2018](#)
- [A guide for ensuring inclusion and equity in education, 2017](#)